

Sedaj, ko je demokratska stranka absorbita jugoslovaca v Bellihi, v poslanski zborinci in v senatu, in v veliki večini držav Ameriške unije, ali bo mogla, osiroma hotela izpolniti Trumanove obljube? Po našem mnenju jih ne bo mogla in niti hotela. Bo ostalo vse po starem.

Poraz Zed. držav na Kitajskem nauk, da se reakcija ne izplača

Milijarde dolarjev šlo v nič. — Čiang Kaišek priznava, da je njegov položaj brezupen. — Američani v Šangaju pozvani domov

Ameriška vlada se je silno trudila, pred vojno, med vojno in po vojni, da bi Kitajsko obralila za Čiang-Kaišekov režim. Milijarde smo morali plačati za te njene namene. Toda je vse zmanj.

Najstarejša civilna vojna

Nedvomno je civilna vojna na Kitajskem ena najstarejših — oziroma najdalj trajajočih, kar jih je bilo v moderni zgodovini.

Saj traja neprestano že par desetletij.

Ko se je izvršila prva socialna revolucija na Kitajskem — pod vodstvom socialistov Sun Yat Sena — je svet mislil, da se bo to vneseno, toliko izkoričano deželo naselil mir. Toda je vse zmanj.

Vlaga US na Kitajskem

V civilni vojni in v invaziji Japonske v Kitajsko so bili takovani američki interesi pred vprašanjem, ali naj pomagajo Japonski na celih črtah, ali pa podporo Čiang-Kaišeku.

Tako so američki monopolisti končno sklenili, da bodo Japonski prodali kar bo hotela kupiti — olje, železo, gasolin, stroje in karkoli. In američka vlada pa naj zalaga Čiang-Kaišeka, tako da so še ameriške pošiljatve v obe deželi.

Med vojno je seveda Japonska zmagovala na Kitajskem povsod, a vzhod temu se je američki vojni tehniki posrečilo obvarovati Čiang-Kaišeka na krovu. Boril pa se je slabo vzhod (Konec na 4. strani.)

Ko je Sun Yat-Sen umrl — razočaran radi neuspeha, ki ga je doživel, so skušali nadaljevati njegovo delo za moderniziranje Kitajske drugi. Med njimi Čiang-Kaišek. Toda cim je dobil oblast, se je udinjal najprvo angleškim in nato še ameriškim državnikom. Od svojega socializma je moral pod tem vplivom odnehati.

Japonska, ki je bila pred minuto vojno svetovna velesila, ni hotela take Kitajske, ki bi služevala zapadnemu imperializmu.

Pričetek revolucije

Zato ji je "mikado", ki ga sedaj mi vzdržujemo in general MacArthur mu dvori, vzel Mandžurijo. Liga narodov je "preiskovala", nato "dognala", da je bil mikado res napadelec in posledica je bila, da je Japonska izstopila iz zvezne društva narodov.

Nato je navalila na Šangaj in druga kitajska obrežna vele-

CHICAGO

Koncert pevskega zabora
"Prešeren"

v nedeljo 14. novembra
v dvorani SNPJ, 2657 South
Lawndale Ave.

Pričetek programa ob 3. pop.

KAJ BO Z NOVO PROGRESIVNO STRANKO SEDAJ PO VOLITVAH?

"Pollsterji" so se zmotili pri Trumanu in Deweyju, ne pa pri Wallaceu. Ko je oznanil, da sprejme kandidaturo, so v raznih poskusnih glasovanjih prerokovali, da bo dobil od pet do sedem milijonov glasov. Potem so njegovi glasovi pri "pollsterjih" stalno padali in je bilo ob koncu kampanje prerokovano, da bo dobil komaj dober milijon glasov.

Večer pred volitvami je Wallace govoril v radiu vsoj deželi. Dejal je, da progresivna stranka ne bo tretja ampak da bo postala "prva stranka".

Progresivna stranka pod vodstvom Henryja Wallacea, senatorja Glen Taylorja in drugih naprednjakov je vodila sijajno kampanjo. Wallace edini je mogel dobiti na svoje shode množice, ki so ne samo napolnili sedeže temveč plačali tudi dokaj visoko vstopnino. In potem še kolektiva na vsakem shodu.

A rezultat pri šteti glasov je bil slab. Pokojni Eugene V. Debs je dobil pred mnogimi leti na tiketu socialistične stranke več glasov kot jih je sedaj Wallace. In to takrat ko ženske še niso imelo volilne pravice in je naša dežela imela kakih 20 milijonov manj prebivalcev kakor pa jih ima sedaj.

Leta 1924 smo imeli slično gibanje kot je bilo v minuli kampanji Wallaceovo in Taylorjevo. Predsedniški kandidat progresivcev in socialistov, pokojni wiconsinški senator Robert M. LaFollette, je dobil nad pet milijonov glasov. Ako bi merili proporcionalno, bi jih moral dobiti Wallace res kakih sedem milijonov, kolikor so mu jih prerokovali.

V New Yorku je dobil Wallace okrog pol milijona glasov. Ako bi jih dobil sorazmerno enako v drugih industrialnih predelih naše dežele, bi bil izid sijajan.

A je bil New York izjema. V Los Angelesu je dobil Wallace kakih 50,000 glasov, v San Franciscu samo par tisoč.

V Illinoisu pa Wallacea sploh na glasovnico niso pustili. V čikaškem okraju je imela progresivna stranka sicer listo kandidatov v lokalne urade in kdor je glasoval samo zanje, je to pomenilo "neuradno" ob enem tudi glas za Wallacea.

Toda progresivna stranka je v okraju Češki (v Chicago) in okolici dobita sedaj veliko nižji količnik (glasov) kakor zadnjih in je vseled tega izgubila pravico do rubrike v naslednjih volitvah. Pomagati si bo torej moral s peticijami.

Čudno Wallace je tu govoril množicam, ki so mu pleskale. A glasovale so za Trumana!

Program progresivne stranke je dober. Bil bi vedno boljši, če bi bil dokraj socialističen. In bilo bi v kampanji za progresivno stranko mnogo bolje, ako ne bi Wallace v tolikih svojih govorih poudarjal, da je za "progresivni kapitalizem".

Kaj vendar je "progresivni" kapitalizem?

Ali pa, če poslušamo Normana Thomasa — "demokratični" socializem?

Vredno je priznati, da se je nam sedanja "tretja stranka" obnesla slabše kot pa so bili prejšnji slični poskusi. In to radi tega — kot je omenjeno že na drugem mestu — ker je Wallace govoril predvsem o miru in pa za spravo s Sovjetsko zvezo. Truman pa o republikanskem kongresu, češ, da je povzročil inflacijo, zanemaril stanovanjski problem in da služi le velikopravilu.

Milijon glasov za politično stranko v Zed. državah je tako malo.

In program, v katerem si za takozvan "progresiv" (Nadaljevanje na 4. strani.)

Beg komunistov iz "satelitk" v Titova Jugoslavijo

"Slovenski poročevalec", glasilo Osvobodilne fronte Slovenije, piše v svoji 229. številki tega leta o begu komunistov, ki so se vsled svojega prijateljstva do Tita in Jugoslavije zamerili domačim komunističnim vladam in so odšli skrivoma preko meje pod zaščito cloveka, ki ga smatrajo za revolucionarja. Namreč da je bil Tito revolucionar ne šele pred vojno ampak se boril med vojno kot se ni nihče izmed komunističnih vodil takor, razen komunističnih vodil v Sovjeti. uniji.

Ministrstvo notranjih zadev Jugoslavije je o begu teh komunistov v Jugoslavijo iz Romunije, Bolgarije, Albanije in Madžarske, objavilo v omenjenem in v drugih listih sledete poročilo:

Beograd. — Beg državljanov iz omenjenih držav v Jugoslavijo se je začel pred tremi meseci in še vedno traja, medtem ko del državljanov, v glavnem članov Komunističnih partij tistih držav, zapušča svojo državo iz političnih razlogov, drugi del pa dela zaradi težkih gospodarskih pogojev odnosno zaradi brezposelnosti in majhnih mezd. Pristojne ustanove, ki dajejo pravico azila vsem tistim, ki so morali zaradi političnih ali gospodarskih razlogov zapustiti svojo državo, so omogočile vsakomur zaposlitve po njegovem poklicu in delovni sposobnosti. Nikomur ni omogočeno, da bi politično ali na kakšen kolikor način delal in nastopal proti svoji državi, vsakdo pa more aktivno sodelovati v družbenem in kulturnem življenju naše države, upoštevajoč zakone, ki vladajo v FLRJ.

Ministrstvo za notranje zadeve FLRJ more sporociti tele podatke:

1. Iz Romunije je pribeljalo doslej v Jugoslavijo skupno 243 romunskih državljanov in to: 64 delavcev, 12 kmetov, 24 uradnikov, 74 intelektualcev, 11 vojaških oseb, 31 oseb svobodnega poklica, 18 dijakov in 9 ljudi neznanega poklica.

2. Iz Albanije je pribeljalo skupaj 177 albanskih državljanov, in sicer: 133 kmetov, 4 delavci, 4 uradniki, 6 intelektualcev, 12 vojaških oseb, 14 oseb svobodnega poklica in 4 osebe neznanega poklica.

3. Iz Bolgarije je pribeljalo v Jugoslavijo skupno 54 bolgarskih državljanov, in sicer: 25 delavcev, 4 kmetje, 2 uradniki, 3 intelektualci, 3 vojaške osebe, 6 oseb svobodnega poklica, 2 dijaki, in 9 oseb neznanega poklica.

4. Iz Madžarske je pribeljalo skupno 33 madžarskih državljanov.

Samo majhno število oseb pripada po narodnosti jugoslovanskim narodnim manjšinam v omenjenih državah.

KOMENTARJI

Norman Thomas, predsednik, da le Thomas Dewey je sprejemljiv kandidat za ameriško publiko. McCormick se je udal — a je v naprej izjavil, da bo Deweyja podpiral le ker nima druge izbire. In je v svojem dnevniku res po silil agitirjan. Chicago Tribune ima ob delavnikih blizu milijon dnevnih nakladov in ob nedeljah pa veliko nad milijon. V slednji je po redu — teden za tednom, prisobila portrete štirih kandidatov v barvah — na finem papirju. Prvi je bil Dewey, naslednji teden Truman, tretji teden Wallace in tukaj pred volitvami Norman Thomas. Torej "nepristrastnost". Toda tukaj pred zaključkom volitev je bil dnevnik Chicago Tribune že ves urejen in natiskan z naslovom "Dewey Defeats Truman". Cele kupe je bilo te Tribune izdaje v "kamionih" ali v tovornih avtih — na stotisoč izvodov. A prisobila po radiu so začela ugotovljati, da je Truman v ospredju. In začel se je od Tribunih uposlenec lov za temi izvodi predno jih bi ljudje kupovali. A Truman, ki je bil tedaj v Kansas Cityju, Mo., je en izvod McCormickove Tribune vendar dobil ter mahal z njim pred časniki fotografi, tako da je vsakdo lahko videl naslov preko vse prve strani — "Dewey Defeats Truman". To je lahko v uteho Normannu Thomasu, a McCormicka boli, ker je imel pri tej zmoti ne samo "moralno" temveč tudi gmotno škodo.

Volitev so izpadle sicer tudi za druge druge kot pa so prisobovali. O tem je v tej številki članek na drugi strani. Toda tukaj ako bi bil Dewey res zmagal, razlike ne bi bilo nobene razen v osebju. Kajti obe stranki sta v resnici ena.

Frank Lausche je v minih volitvah bil za politike in politične tudi veliko "presečenje", kakor je bil v večjem obsegu Harry Truman. Za governiranje na 4. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Frank Peterlin v Chicagu je star 86 let. Pa je prišel minuli teden na naš urad in dejal: "Rad bi prispeval in bom nekaj. In par dolarjev sem nabral."

V upravnitvju smo mu rekli, da naj si svoje centra pridrži. Kajti Peterlin ne dela že leta — preživlja se s prodajanjem kakih malenkosti — in je samski, da nima kdo skrbeti zanj. A je zvest naročnik Proletarca in pravi: "Nak, tega lista ne smemo izgubiti!"

Oglasila sta se tudi John Filipič in Frank Barbič. Oba kritično seveda. Toda vendar z voljo pomagati. Posebno Filipič. Več o tem bo v prihodnji številki.

Tretji izkaz prispevkov za obvarovanje Proletarca je v tej številki. Očvidno je našim rojakom res na tem, da se Proletarca obvaruje. Imena so objavljena po redu in pridejo vse na vrsto.

Izmed društv SNPJ se je najbolj postavila Slavija (začetno društvo jednate), ki je prispevalo \$100, in v Chicagu društvo "Nada" št. 102 SNPJ.

Clarence Zaitz razpočila društvo knjige Prosvetne matice — povez "Brata", ki jo je napisal Etbin Kristian in sedaj prvič objavljena.

Anne Beniger dela na oglasih za v Koledar in opravlja razne druge upravniške posle, ki jih je v izobilju.

V koloni "Z upravniške in uredniške mize" omenimo mnogo imen, toda ne vseh, ki jih bi rabi na vedli.

Emil Bisdack, Norwood, Mass., se pritožuje vsled nerедnega dostavljanja lista. Pravi, da Proletarca ne dobi včasi po dva tedna in Prosvete pa ne po tri dni. Vzrok temu je nedvomno na pošti. Proletarec je postal pošti vsak tork včer redno in bi ga — ako bi pošta hotela, prejeli naročniki v Chicagu že v sredo in v Detroitu ter v Clevelandu najpozneje v četrtek.

Ker nimamo definitivnih pritožb, smo pošto kar tako vprašali, kje da je vzrok za zastajanje lista. In pravi, da ne v glavnem stanu, pač pa je mogoče, da kaka izdaja zakasni na tej ali oni lokalni pošti.

Priporočamo naročnikom, naj se pritožijo najprvo pismono ali pa direktno lokalni pošti. In ako to ne bo pomagalo, naj pišejo nam katerih številki niso prejeli in bomo poslali pritožbo glavnemu pošti.

Ali so unije res zmagale v minuli kampaniji

V državi Michigan so unije AFL in CIO skupno privedile v Detroitu kampanjski shod. Bil je eden največjih, aki volitve so se vrstile že prej dni nazaj.

Dejstvo je, da v Michiganu se organizirano delavstvo ni izkazalo niti toliko močno, da bi moglo pomagati Trumnu, za katerega se je odločil.

In hči v Michiganu se ni delavstvo v političnih akcijah izkazalo le v nobeni kampanji kaj pride — in krivočas za to pa se zvreča na komuniste.

Cemu pa ne bi poprijeli za vajoti delavške politične akcije drugi, ki niso komunisti? To, da umestljavajo komunistov v delavške unije in v njihove stavkovne ter v politične akcije škoduje — dasi ne v vseh slučajih — o tem ni nobenega dvoma.

A škoduje tudi "apatija" tistih unijskih vodil, ki so samo unije kaj storili, FDR. Unije se ga je dobre spoml

uijih pa edino le za večje mezde.

Samo zato je unijsko gibanje v bivši volilni kampanji tako klaverno propadlo.

In je propadlo zares. Vsi do enega — voditelji CIO in AFL — so se duhali le za delavce "prijatel

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKOJ SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.
GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
 NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
 za četrti leta \$1.00.
 Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondelja popoldne za priobčitev v številki tekočega teden.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROckwell 2-2864

Harry S. Truman "vse presenetil"

V zgodovini ameriške politike si je Harry S. Truman dobil posebno poglavje. Prvič, ker so ga odrivali na vso moč ko je bil nominiran za podpredsednika, da je izrinil Henryja Wallacea, in v drugič, ker ga vodje njegove lastne stranke niso marali, da bi nasledil samega sebe.

Politični "bossi" demokratske stranke v Chicagu, v New Jerseyju, v New Yorku in drugie so zahtevali, da naj se Harry prostovoljno umakne in general Eisenhower pa naj bo njegov naslednik "na splošno željo demokratske stranke" in ob enem načelu "vsega ameriškega ljudstva". In unij CIO.

General Eisenhower je sprejemal demokratske politike in drugega za drugim in jih vpraševal:

"Kaj pa Harry pravi?"

In so odgovarjali: "On hoče biti kandidat. Ne moremo mu dopovedati, da nima priložnosti do izvolitve."

Eisenhower je pomicjal in se končno odločil, da ne bo kandidiral, ker da bi Trumpanu izpodnesel noge — tega si ni mogel predstavljati.

Kaj je Truman?

V volilni kampanji je bil bolj "radikal" kot pa Henry Wallace ali Norman Thomas.

Cemu?

Zato, ker je znal govoriti navadnemu človeku.

V tem oziru je izborni opravil.

Na nobenem shodu ni pridigal o svoji takozvani "Trumanovi doktrini", razen le mimogrede. Kaj pa navaden ameriški človek ve, kaj je "Trumanova doktrina"? Sicer — ako bi jo Truman posudarjal, bi se navaden človek morda vprašal, čemu vzdržujemo grško monarhijo — Čiang Kaišeka na Kitajskem in sedaj tudi diktatorja Franca v Španiji.

Truman v minuli volilni kampanji ni govoril o naši oziroma njegovih vnašnih politiki. Že zato ne, ker ni njegova.

Narekovali so mu jo drugi, on je je le proglašil za svojo in njegov državni tajnik general Marshall se bo umaknil. Kajti Marshall je eden izmed onih, ki je nasprotoval, da bi bil Truman znova nominiran.

Trumanova vnašna politika je polom — bodisi na Kitajskem, v Grčiji in kjer si žebodi. To breme je Truman podsedoval. Imel je državne tajnike Roosevelt, ki so ga "lomili", ima jih Truman in ve, da mi le sipljemo milijone in milijarde v prid "doktrini", ki jo je on proglašil.

Mar se to naši deželi izplača?

Ne. Truman to dobro ve.

Zato v svoji volilni kampanji ni govoril o takih rečeh. Svojega poloma na Grčem in Kitajskem niti omenil ni, razen kadar je bilo k temu treba kaj neuradno pristaviti. In tisto ni šlo v tisk.

Zelo pa se je Trumman posrečilo dvoje:

Prvič—porazil je nasprotnike v svoji lastni stranki.

Drugič—porazil je republikansko stranko na svojo roko.

Predno se je pričelo iskati delegate na konvencijo njegove stranke, ki se je vršila v Philadelphiji, je izjavil bossom političnih mašin organizacije, ki se imenuje demokrata stranka: "Bom kandidiral, pa će se tako hočete, da me nadomesti general Eisenhower, ali kak član vrhovnega sodišča z imenom Douglas."

Eisenhower in Douglas sta v tem položaju izjavila, da "nista na razpolago" in Truman je bil "soglasno" nominiran.

Bossi političnih mašin njegove stranke pa so zatrjevali: "Harry, saj veš, da ne bo izvoljen! In ker to veš, čemu riskiraš naše lokalne liste kandidatov, ki bodo propadle s tabo vred?"

Harry se še vedno ni udal in tako so se demokratski "politiki" podali v volivno borbo kar tako—nič z navdušenjem.

Republikani na drugi strani pa so bili prepričani—"landslide" je na naši strani.

Harry Truman ni ne učenjak, ne dovršen politik ampak je človek — kot pravimo — iz "navadnega ljudstva".

In je v kampanji kot tak tudi govoril. Vrh tega kako spretno.

Predmet mu je bil osemdeseti zvezni kongres. V obih zbornicah kongres sa imeli republikanci večino.

In v obema so ga polomili — ne za velebitni temveč za našadnega človeka.

Harry Truman je o tam govoril. Pravil je ljudem:

"Jaz sem zahteval, naj se kontrola nad cenami življenskih potrebščin nadaljuje."

Ljudstvo je pliskalo. In je Truman nadaljeval: "Mojo zahtevo je republikanski kongres odbil."

Resnica je, da so z republikanci vred glasovali tudi mnogi demokrati kongresniki in senatorji.

Dalje je Truman dolil v kampanji republikance za ukinjenje kontrole nad cenami življenskih potrebščin.

V resnici je bila temu kriva njegova stranka prav toliko kakor republikanska.

Toda volilci tega ne vedo, pa so mu pliskali in rekli — sajes, to je naš človek, ki misli za naše koristi in se bori proti monopolom in republikanski reakciji.

Kdor pogledu v Trumanovo administracijo, vidi, da je v nji polno velebankirjev, industrialnih magnatov, militaristov in delavskih zastopnikov nj.

Harry Truman se je volilcem zasmilil valed tega, ker so bili vsi voditelji njegove lastne stranke proti njemu: podtalno n. pr. državni tajnik Marshall in tajnik narodne obrambe Forrestel; pa Mrs. Eleonore Roosevelt, njen sin James Roosevelt, politični bossi kot že prej omenjeni Arvey v Chicagu itd.

Kdo bi si misil, da bo človek, ki ga njegova lastna stranka ne mara zmagal? Pa je! Nereden Rot je

ROSKO OVEN:

RAZGOVORI

Dan po volitvah

Zunaj je megla in že od ranega jutra pada težak mrzel jesenski dež, kateri napaja že izsušene poljane, katerim je primanjkovalo dežja že izza poletja. Ali kator je ta dež "Te Deum" za polja, je pa mrzel "mizerere" za naše republikanske "politisne", kateri so doživeli katastrofnal poraz. Ce bi ne bil clovek pošten, bi lahko očitočil kakšno hinavsko solzo za te ljudi, kateri so v svoji aragonosti presegli vse njih prednike, uključivši Hardinaga in Hooverja.

Alli to ni vse. Solzo bi tudi lahko potoci za naše brihtne takozvane Gallup-pularje, kateri so prepričali ne samo Amerikance, ampak vse svet — da ima Dewey predsedništvo že v svoji mavhi. Ne da je za nas veliko razlike, saj sta si bila vsaj v enem popolnoma in odpoto na jasnom in to je kdo izmed njiju bo bolj "tough" proti Rusiji.

Alli to ni vse. Solzo bi tudi lahko potoci za naše brihtne takozvane Gallup-pularje, kateri je bila napolnjena v takšni strahotni meri po krvi njenih najboljših otrok — mora vzklikati novo dobo, o kateri smo nekoč sanjali mi in katero kuje in usmerja naš narod.

Naše gibanje

Dvem uspešnim prireditvam sledi tretja, katera bo v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ, in ta je jesenski koncert moškega pevskega zbora "Prešeren". Prešeren je delavski pevski zbor, kateri je veden pripravljen za sodelovanje na naših priredbah, ki so napredna. Odkrito prisotno, da smo ponosni na ta edini slovenski moški zbor na zapadni strani Chicaga, kateri je delavski in napreden. Zato posetimo vse v največjem številu to njihovo umetniško prizdrobo.

Veliko izmed nas je bilo razočaranj nad majhnim številom Wallacejevih glasov. Ali kdor pozna moč unijakega delavstva ve, da so ti ljudje vrgli vso silo za poraz avtorjev Taft-Hartleyeve zakonodaje. Kdor je cuvajevši Henryja Wallaceja na volilno noč, je moral razumeti, da se je boj za nas šele začel. Prihodnja štiri leta, katera leže pred nami, bodo ne samo kritična, ampak odločilna za našo deželo. Ali vojna ali mir, prospertonja ali depresija. Eno je gotovo — delavstvo je spoznalo svojo silo. V prihodnjih štirih letih bo moralno spoznati potrebo svoje lastne politične moči v eni ogromni progressivni stranki.

Po svetu

V minulem tednu je bilo precej novic, katere bi v mirni dobi (ako bi bila danes mirna doba) pretrcesle svet. Prva je brutalni nastop vojašta s tanki in granatami na stavkujoče premogarje v Franciji in druga strahovit poraz Kaiserkovih armad v Mandsuriji. Omenim tudi lahko štretje in ta je fiasco dosedanje ameriške intervencije za demokratizacijo Grčke, katera je končala svoje toliko propagandizirane ofensive napram grškim partizanom s popolno fiasco.

Te vojaške avanturje nas stava do sedaj: Kitajska — približno pet milijard dolarjev — to je pet tisoč milijonov, in grški kralj in njegovi fašisti nas stavejo približno dva tisoč milijonov. Ali to je tudi začetek Trumanove doktrine. Ko sem že leta 1942 in 1943 omenjam v svoji koloni o bojih v Kitajski, se je takrat še silno malo slisalo o tem v našem časopisu. Imena kot Maotsuteng, Cuthet ter Sunlajli je bila tedaj nepoznana. Omenim sem že takrat, da ti ljudje in gibanje kateremu spadajo, ki so bili zmožni napraviti najdaljši uspešni umik v zgodovini — to je čez štiri tisoč milijonov. Te vojaške avanturje nas stava do sedaj: Kitajska — približno pet milijard dolarjev — to je pet tisoč milijonov, in grški kralj in njihovi fašisti nas stavejo približno dva tisoč milijonov. Ali to je tudi začetek Trumanove vlade.

Ameriški Jugoslavijo stoji odločno za Titovo Jugoslavijo in oni so danes v ogromni večini v prvi vrsti borcev za novo, demokratično Ameriko. Stotine in stotine ameriških Jugoslovjan zahtevajo od ameriške vlade dovoljenje, da se vrnejo v domovino. Ameriška vlada o domovini in na kateri so se pobirali denarni prispevki za izgradnjo bolnic v Jugoslaviji.

Ameriški Jugoslavijo stoji odločno za Titovo Jugoslavijo in oni so danes v ogromni večini v prvi vrsti borcev za novo, demokratično Ameriko.

Milijonarji, tistih tisoč držav, ki vladajo v Ameriki, se vajajo v strašnem izobilju. Milijonarje ne vedo, kako bi zadržali. V decembru lanskega leta sem za isto kosilo v istem "drugstorju" plačal tri dolarje. Za pol leta se je kosilo v 'drugstorju' podrazil za 100%.

Lani v juniju sem v New Yorku kupil preprosto poletno obliko. Plačal sem zanjo 40 dolarjev. V septembru sem popolnoma obliko. Toda plačal je za njo 70 dolarjev. Torej, v dobrih treh mesecih je cena preprosto poletni oblik skočila od 40 na 70 dolarjev.

V takšnem "drugstorju" sem v juniju lanskega leta plazil po mnogih cenah. Tako se n. pr. "uporabljeni" 4-sedežni "Ford", ki je prevozil 40 km, prodaja po 1900 dolarjev, čeprav je cena novemu "Fordu" maksimirana na 1000 dolarjev. In tako so v Ameriki "uporabljeni" avtomobili dražji od novih avtomobilov. Samo, treba je pripomniti, da se novih avtomobilov ne da kupiti.

Bilo mi je toplo pri srcu, ko sem v Clevelandu, na velikem mitingu ameriških Jugoslovjan poslušal naše partizanske pesmi, streljal v recitarje, ki so z globokim občutkom recitali naše pesmi. Srečen je človek, ki vidi v takih pesmis, ki igrajo v silno resno dobo. Nihče ne ve, kakšna bo bodočnost. In če sedaj zanemarimo naš list, v dobi, ko je nam najbolj potreben, potem v resnici ne razumemo ne zgodovine in ne časa v katerem živimo. Res je, da imamo precejšnje število res dobroga agitatorjev, ali ta mala pescica ne zmora vsega dela. Treba je, da vsak izmed nas po svoji moči napravi svojo dolžnost — in naš list bo izvlečen iz dolga ter naša vest bo mirna, kajti storili bomo svojo dolžnost.

Naročite si prihodnji letnik Ameriške družinske kolesarje!

Ruski izvoz v Zedinjene države se veča

Izvoz raznega materiala iz Sovjetov, unije v Zed. države se je v minulih mesecih zvišal, toda dovoz iz te dežele v Rusijo pa znižal. Vzrok je, ker ji Amerika po narocilu vlade noč prodajati strojev in drugega takega materiala, ki bi ga Rusija morda uporabila "v vojne namene".

Tole mi ne gre v glavo?

Starejši Slovenec iz Clevelandu, zidar po poklicu, mi je dejal: "Pri vas ste sedaj srečni, ker je ljudstvo na oblasti, pri nas pa Trumanova vlada vodi v zavoj. Vzrok je, da se bodo vse pod vodo s pščki in mački, ki vredno ravnati s krožniki. Te 'piemonte živali' se hranijo s krasnimi porcelanastimi krožnikov, ki so obrobjeni z zlatom. Vozijo se na izprehode v svojih avtomobilih, imajo svoje šoferje..."

Milijonarje se tudi po desetkrat dobrejje počuti, da je naša buržavacija z veliko silo vrnila na jugovzhod. Ne smemo pričati, da je Trumanova vlada že v decembru lanskega leta stavila večino jugoslovanskih organizacij na listo neloyalnih in protidržavnih organizacij.

Starejši Slovenec iz Clevelandu, zidar po poklicu, mi je dejal: "Pri vas ste sedaj srečni, ker je ljudstvo na oblasti, pri nas pa Trumanova vlada vodi v zavoj. Vzrok je, da se bodo vse pod vodo s pščki in mački, ki vredno ravnati s krožniki. Te 'piemonte živali' se hranijo s krasnimi porcelanastimi krožnikov, ki so obrobjeni z zlatom. Vozijo se na izprehode v svojih avtomobilih, imajo svoje šoferje..."

Moja nečakinja, preprosto dekle s trirazredno solško izobraženo mi piše:

"Letos je prav slabo. Vzrok je dejstvo. Krompir je segnil na površju. Tudi drugi pridelki so slablji. Kar je njiv po dolini, je bilo vse pod vodo. Sploh je letos v vseh ozirjih slab letina. O Jugoslaviji vem, da veliko čujete. Zelo so jo oblatili. Ali ne smeti vsega verjeti. Mi smo sedaj popoln

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Matija je zasutil, da Giza tu najbrž stanuje. In ko je stopil dalje po tem trgu ali "púrgi" — kmalu je izvedel, da so prostor imenovali za "púrgo" — je zaledal pri odprtrem oknu z notranje strani obešen karirasti plašč svoje žene, ki ga je nosila že tri leta: jeseni, pozimi in spomladi, ker drugega ni mogla kupiti.

Nasmehnil se je ob pogledu na to znamenje. Vedel je, da ga je obesila tja, da bi jo brez povraševanja našel.

Toda ko je pokljukal na težka vrata, ki so bila zaklenjena, se ni nihče oglašil. V šoli je, si je dejal in šel dalje proti visokemu poslopu, ki ga je bil že prej imel za solo. Iz razredov je bilo slišati razlagi učiteljev in vrvenje učencev. Matija je potrkal na prve duri. Mlado dekle z zavhanim noskom, s svetlo kostanjevimi lasmi in modrimi očmi, oblečena v predpisano črno klotasto haljo, ga je najprej premerila od pet do glave, nato pa povedala, da ima Giza pouk šele popoldne in da mora biti zdaj vseckor doma.

Ko se je potem vrnil pred dolgo obcestno poslopje, so se duri naposled odprle in Giza se mu je z radostnim vzlikom vrnila v naročje.

"Ali nisi videl zastave?" je vprašala veselo in pokazala plašč ob oknu. "Izbobila sem ga, da bi me ne zgrel!"

"Pa nisi odprla," je odvrnil.

"Najbrž sem nesla vodo na gnoj." Zaklenila je težke vežne duri. "Pojd v kuhinjo. Ves si moker. Zakurila sem in ti pravila perilo, da se takoj preoblečeš." Spotoma se mu je obesila okrog vrata in zaprosila kakor otrok: "Na, nesi me do kuhinje!"

Nasmehnil se je tej njeni otroški prošnji, jo dvignil v naročje in nesel do kuhinje, jo tam postavil na tla, prikel njen obraz v dlan in jo poljubil.

"Malo žganja popij, da se ne prehladiš!"

Prinesla mu je perilo, da se je prebolekel, potem pa stopila k štedilniku, v katerem je veselo gorelo in na katemer je vrelo voda. "Takoj nama skuham čaja," je rekla.

Ko se je Matija oblačil, je zaledal kretnje njenih rok, gledal njen obraz, njen telo. Prijetno se mu je zdelo, da je naposled spet pri njej. Gledal je njen nekoliko temni obraz, ki sam na sebi ni bil posebno lep, ki pa je bil na svoj način zaradi njenih velikih modrih oči mikaven, morda mikaven tudi zaradi širokih, vedno se smejočih ust, zaradi črnih gostih las. Gledal je njen telo, edoto v dolgo prislonjal na sponzorhalo, in poslušal njenovo ve-

ščine, je sprejel njeno ljubezen z globoko hvaležnostjo in vdanostjo, a z nič manjšo srečo. V tej poroki, ko je bilo njemu komaj tri in dvajset let in še ni imel izpitov iz umetnostne zgodovine, kamor se je bil še jen seni vpisal, je bilo na videz nekaj lahkomiselnega. Zlasti njej ni bilo treba, kakor so ji doma rekli, da se na vrat na nos zaleti v tak zakon.

Cevrja je bila iz bogate hiše, ki je mogla študirati dvoje otrok, dote ni dobila prav nič. Mati ji je že prej pripravila dokaj perila, zlasti posteljnino, dali so ji dve postelji in kuhičko, in to je bilo domala vse. Pa saj na doto pri ženitvi sploh nista mislila. Celo Matija, ki je bil iz revne hiše in ki se je v višji gimnaziji sam vzdrževal, ki razkošja sploh ni poznal, marveč se mu je zdelo naravnava, da nima nič, ni mislil na take vsakdanosti. Povrh pa ni nič kaj mogel njen bogati in nekoliko bahaski rod. Se na misel mu ni prišlo, da bi si s poroko kakor koli pomagal, marveč se je zavedal, da bo v življenju glede njegovega gnomočnega položaja še naprej tako, kakor je bilo dolej. Kar bo drugače, je samo tista notranja zavest neke sreče, ki jo je cutil ob svoji ljubezni do nje in v njeni ljubezni do sebe. Bil je idealist, ki je mnogo bolj razmišljal o človeštvu in njegovem položaju, o ureditvi sveta kakor pa sam o sebi. Prav takrat, ko ga je srečala, se je prelamljalo njegovo mišljenje.

Staro ozračje, ki ga je bil dotlej nosil s seboj in za katero se je raznemal, tisto ozračje kmečke vernosti, prepojeno z vadanostjo in ponižnostjo, se je v njemu zavpletlo in zašel je v slepo ulico, od koder se je po mnogih notranjih mukah naposled vendarle rešil in iskal poti iz svoje notranje osamelosti in razmisljanju do občestva, do ljudi. Ce je v gimnaziji zanimalo vprasanje onostranosti, posmrtnosti, ter se je za svet kaj malo zmenil, se je zdaj v njem vse spregovrglo: "ne onostranost, ne posmrtnost, temveč vsakdanje življenje, ljudje, to je postal poštej njegovo bistvo. Zato je bilo naravno, da se je začel ukvarjati tudi s politiko in ga je to gnalo samo v večno nasprotovanje z vsem, kar je bilo tedaj v vslavi. Ko se je Giza poročila z njim, ni bil znan samo med dijaštvom po svoji opozicionalnosti, ampak tudi med ljudmi. Nič manj pa ga niso poznali na srežu, kjer so ga prej imeli za svojega pristaša. Poslej pa so ga moralni pristevali med najhujše nasprotnike oficijelni politiki.

Spočetka niso vedeli z njim kaj začeti, kasneje pa so ga kratko in malo vtaknili — če. Zakaj čedalje očitneje je postajalo, da Matija Klemenc brez v svojem mišljenju in delu v tisto nevarno stran, ki se je prebuvala nekje spodaj pri ljudeh in ki so jo uradno brez razlike nazivali komunizem. Matija ni bil komunist, prej navaden revolucionar, anarchist, ki si o življenju še ni bil docela na jasnen. Toda tisti, ki so v rezu volili politiko, so si bili o komunizmu še manj na jasnen in so kratko in malo vse, kar se ni pokoravalo, prištevali h komunizmu.

(Dalje prihodnjic.)

Ali vam je naročnina poteckla . . . ?

Tekota Številka Proletarca je

2139

Ako je Številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina poteckla za toliko tednov kolikor je Številka v vsem oklepavala nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

GORNJA KARIKATURA je bila narejena še predno je predsednik Truman proglašil svojo doktrino in potrošil z intervencijo svoje vlade v Grčiji stotine milijonov našega denarja. Toda potopljaj v Grčiji je tak, ali pa še slabši kakor je bil predno je rojalistom on prihitev na pomoc.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

John Kruzeck, Winamac, Ind., to deželo, v kateri se sedaj šopek bogataški sloj.

Rojak premogar nekje iz Pensylvanije je poslal \$10. Obnovil je tudi naročnino na list za naročnika v Jugoslaviji.

Ta naš prijatelj premogar bi o borbi premogarjev za obstanek napisal lahko dolgo povest. Proletarcu je prispeval vsoto \$5 že maju letos. Ne dela že leta in pol. V rovu, v katerem je delal, je skončal, namreč rov. V drugem pa vsled starosti dela ne dobi.

Mike Kramer, ki se je presebil iz Johnstowna, Pa., v New Britain, Conn., je po svoji hčeri Miss D. Kramer sporočil, da še nič ne ve, ako je tam kaj naših rojakov in koliko, a se bo potrudil izvedeti in potem nabrat kaj več. Poslal je v sklad \$1. In njegova hči pravi med drugim:

"I'm sorry . . . but we are new residents of this town and so far haven't made any acquaintances as yet. Will try to be of more help the next time."

John Dolmovich, East Brady, Pa., pravi, da se je na nač apel zelo potrudil pri društvu. Toda predno je to storil, je sam prispeval \$2, dasi je brez dela že dve leti. Društvo je majhno in pod vplivom ene osebe je odklonilo pomagati. V malem društvu, ki se bori kje dobiti cente za poštino, to ni nič čudnega.

Dalje pravi Dolmovich: "Tuni več zavednih rojakov in članov (SNPJ) kakor so bili pred 25 leti. Nekoč je bilo tu priljivo priložnosti za zasluzek. V bližini so bile majne, ki so zaposlevale mnogo ljudi. Potem so vanje namestili stroje. Sedaj imamo tu le še apneni kamnolom. Nekoč je delalo tu 300 ljudi, sedaj več kot še enkrat manj, ker delo pomagajo stroji opravljati. Tu je nas mnogo "old timerjev" v starosti 65 let in več. Odslovili so nas ob prvi priložnosti in tako smo sedaj odvisni od prihrankov, ktor jih kaj ima . . . Tudi z društvom so težave. Po zadnji vojni smo izročili vodstvo in blagajno društva mladišči. A ker tu zanj ni bilo primernega dela, se je razšla in takoj bomo v decembri imeli težave, kako dobiti odbor, posebno tajnika.

Aprila letos sem agitiral za prispevek v obrambni sklad za naše napredne liste in sem pri tem sam dal \$5, in nekdo drugi pa je dejal, če daš ti, jaz tudi \$5. Iz blagajne pa naj se da \$10, da jih bo skupaj \$20 v kredit našega društva.

A rojak hrvaške narodnosti, ki je bil predsednik našega društva od leta 1930 do leta 1946 pa je predlog pobjal in ga porabil. Potem sem šel okrog z avtom, dā bi dobil nadaljnih \$10. Stalo me je to \$2 za gasolin. Nabral pa sem še \$7.50. Tako satajorec dva rojaka vendarle zmosila poslati v Cleveland v sklad za obrambo svobodnega tiska \$17.50."

Razumemo, kaj je trud. In razume ga John Dolmovich. Pa se vseeno trudi, čeprav je v letih, v katerih se je lahko do kraja utrudil in bi človek rajše počival kot pa delal naprej. — Zaradi, veliko so pretrpeli naši in drugi ljudje, predno so zgradili

se prijateljem Proletarca za plačanje dolga v tiskarni z zneskom \$10. Verujem, da vse, kar je dobrega na svetu je delo človeško (ne božje). Proletarec je nas to učil od kar izhaja. Zato je potrebno, da mu pomagamo v stiski, da bo nadaljeval svoje koristno delo med ameriškimi Slovenci v korist človeštva, dokler bomo živeli." Pismo Jože Menton zaključuje s pozdravom vsem prijateljem Proletarca.

Anton Fatur iz Detroita je ob prički ko je v Chicagu režiral igro "Svet brez sovrašta" prispeval v sklad za ohranitev Proletarca \$7.00 in naročnino \$3.00 volucijo. Že dan pred prvimi matičnimi \$7 in naročnino \$3, skupaj \$10. Jennie Floor, Chicago, je obnovila naročnino na list za dve leti. Helen Arko, Cicero in Anton Jurca, Detroit, sta prispevala v tiskovni sklad po \$5. Mrs. H. Krzisnik je dala \$4, ravno toliko Mrs. Josephine Gregorich in Mike Gregorich pa \$5.

Louis Urbančič iz Detroita je prispeval v Proletarčev sklad ko je bil tu na obisku \$25. Prisel je sem s svojo soprogo Jenne, ki je igrala v drami "Svet brez sovrašta".

To vsoto je izročila Angela Zaitz. — Frances Vidmar je imela ob prilikih prirede drustva Slavija na stanovanju tri rojalinke iz Cleveland, ki so ji puštale za "trud" \$10. Prispevala jih je Proletarcu.

John Push, stari minnesotski krojač, ki živi že dolgo v Chicagu, je prispeval v sklad za ohranitev Proletarca \$5. In potopljal se je, da mu številka ob obnovitvi naročnine ni bila spremenjena. Se bo vse uredilo.

Vraževerstvo na Portugalskem

V Albufeiri na Portugalskem je samostan bosonogih karmelitskih nun, ki so bile nedavno proglašene za "hudičevke", zato ker se je njih prednica uprla škofu in nih hotelu izvesti njegovih ukazov.

Ljudstvo v okolici samostana se je tega prestrašilo, posebno ker so nastale velike nevihite in so vraževerneži mislili, da je to siba božja. Tako so se ljudje v strahu pred nebesko jezo zbrali pred samostanom in ga napadli, da izčerno "hudičevke" iz njega. Nune pa so se zabarikadirale. Kako se bo boj proti njim končal, nam ni znano.

Ali so komunisti res volili za Trumana?

Iz Washingtona je bila pred volitvami razširjena bedasta vest, da je Stalin ameriškim komunistom naročil glasovati za Trumana.

Tudi ako bi jim, bi ne pomenilo veliko glasov. A resnica je, da so komunisti bili jako delavni v kampanji za Wallacea in desničarski progresivci menijo, da je izčerno "hudičevke" iz njega.

Spor med zaveznički pa povzroča ameriško insistiranje, da naj se v svrhu produciranja municije znova upreže nemško industrijo. Tega pa se najbolj boji Francija, ki je bila od militarnizirane Nemčije že dvakrat napadena — namreč leta 1914 in 1939.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PLESNA ZABA

unije izdelovalcev ženskih klobukov
(Millinery Workers Union Locals 51, 52, 53, 54)

v soboto 13. novembra

MID-CITY ODDFELLOW TEMPLE

3350 W. JACKSON BLVD.

Orkester SIGGIE KAY

Vstopnina 75 centov

V tej uniji je veliko Slovenk. Povabite svoje znance, da se udeleže te zabave.

(Citajte dopis v tej številki.)

Vabilo na koncert zboru "Prešeren"

Chicago, Ill.—V seznamu predsed "Slovenskih organizacij v Chicagu" ste čitatelji Proletarca že davno lahko opazili, da bo pevski zbor France Prešeren priredil svoj redni jesenski koncert v nedeljo 14. novembra t. l. v SNPJ dvorani na Lawndale in 27. ulici.

Torej prihodnjo nedeljo bo ta dan, ko se vrši Prešernov koncert, na katerega vladivo vabim vse čitatelje Proletarca in njih prijatelje, da se zagotovo udeležite te prirede.

Po pestrem programu bo pes in prosta zabava v obeh dvoranah za kar bosta igrale dve gozdbi. Joe Kovich in njegov orkester in Frank Debeve in njegov orkester. Torej dve najboljši slovenski godbi v Chicagu.

Programa ne bom podrobno opisoval, vendar pa lahko rečem, da bo dober, kot je zborova navada, podati vedno kaj dobrega v zanimivega ter zabav-

Zavedni čitatelji Proletarca najbrž ni treba na dolgo in široko razlagati o narodno-kulturnem delu in njih potežkočah. Saj so mnogi sami udejstvovati v podobnih organizacijah in imajo dobre skušnje o težjih kulturnih obstankih. Le to, da danes je vse to mnogo težje, kot je bilo kdaj prej. Znano vam je, da je Prešeren zelo delaven in navadno pomaga organizacijam na njih programih, kadar imajo take prirede.

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

nersko službo, iz katere je bil izrinjen, se je boril na svojo roko, kot se je več ali manj Truman za predsedniško čast. In je Lausche zmagal, četudi so rekli, da ko je bil v prejšnjih volitvah za obnovitev njegovega termina poražen — da nima sedaj nobenega "čenca" — namreč priložnosti, da še kdaj dobi večino v kandidiranju za governerja. A jo je dobil. In to brez svojega prejšnjega kampanjskega menegerja Johna Lindy Lokerja. Se pač v ameriški politiki dogajajo čudne reči. "Ameriška domovina" je bila tokrat močno za Lauscheta. Ker je omvodil slovenski svetovni dnevnik — morda je Franko to pomagal v zmago.

Aleš Bebler se je minuli teden na konferenci Združenih narodov v Parizu zelo "raztogočil". Tako je poročal anouncer radio družbe CBS. Vzrok? Ameriška vlada — torej Trumanova administracija — ne more ugnati grških gerilcev, banditov ali kakor jih še kdo hoče imenovati. Pa je naša (Trumanova) delegacija na tem zborovanju ZN znova obdolžila Jugoslavijo, Albanijo in Bolgarijo, da podpirajo gerilce in s tem podprtajo civilno vojno v Grčiji. Bebler je zahteval, da se mu dovoli predvajati avtentičen film, s katerim bi dokazal, da Jugoslavija ne podpira gerilcev, temveč skrbi predvsem za otroke ubitih grških starcev, in splet da vrati le humanitarno delo docim vlauda Zed. držav neguje v Grčiji ubijanja v prid reakcije in nicedne dinastije. Tajnik ZN, Tygre Lie, je Beblerju zahtevalo za prikazanje filma o resničnih razmerah v Grčiji odibil. In zavrnili mu je zahtevo, da bi Jugoslavijo predstavljal za humanitarno, ne za agresivno državo v Grčiji. Norvežan Lie — na ljubo Ameriki — tega ni hotel. In to je Beblerju razjelilo. Aleš Bebler skončal, se je oglasil Višinski za besedo. In je pomagal Beblerju. To je bilo znacilno zato, ker je Kominform — pod kontrolo Moskve, jezen na Jugoslavijo. Toda v sili so prijatelji vrlic skregano lahko še vseeno prijatelji.

Palestinski Izrael ima z Anglijo silovite težkoče. Anglija je namreč z Arabci na celi črti. In Attlee ter Bevin hočeta, da jima v njuni protizgodovski politiki sledi tudi Zed. države. Državni tajnik Marshall je bil v to takoj pripravljen. Toda Truman — ki je imel videz na svojo predsedniško kandidaturo, je rekel ne. To njegovo odbite je toliko tako — ne se zameriti Zidom v Ameriki, dokler ne bodo predsedniške volitve končane. In tako se je zgodilo.

Arabi so v Sredozemlju v primeri z Zidi v ogromni preorganji so na to preiskovali, ka-

moci. In Anglija je posebno moderno oborozila Transjordan; in vzdržuje tudi armado egiptanskega kralja, dalje lebanonske in sirijske čete. A vzliz temu so zmagovali polki male židovske državice, ki se imenuje Izrael. Angleži se boje, da bo ta malo deželica postala imperializmu Velike Britanije v silno napotje. In tega mnjenja je tudi naš državni departament. Zidom bo trda šla — ker jih niti Hitler ni mogel ugonobiti, jih tudi Bevin, Attlee in general Marshall ne bodo. In ne Truman, ki igra v tej politiki takto oportunistično, kar se mu je sicer dobro obneslo, toda v zgodovini s tem ni dobil ugleda, pač pa v minulih volitvah le glasove židov. Ne sicer v New Yorku, kjer jih je največ, a dobil je čikaške, kjer jih je okrog pol milijona.

Dr. Gallup, ki je slovel za veščaka v raziskovanju in v proučevanju "javnega mnjenja", je vneto oznanjal statistiko "slamnatega glasovanja" — čes — tako in tako bodo volitve izpala. Truman je izgubljen — Wallace dobri od pet do sedem milijonov glasov — Dewey je že v naprej izvoljen. A ni bil samo dr. Gallup, ki je bil v zmoti. Motili so se vsi takozvani "pollsterji", sploh ogromna večina dnevnikov in izgubili so stave vsi, ki so rekli, da Truman ne bo izvoljen — in znašale so v milijone dolarjev. Za dejelo take stave seveda niso nikakršna izguba, ker kaj gre iz mojega žepa gre v kak drug žep. A vseeno — republikancem je vzhil temu hudo: Tako prepričani so bili, da imajo znango v dlanu — pa so nato vse izgubili. Njihova stranka je sedaj le še pogorčila.

Toda ali je res? Kaj še! Ista politika, ista takтика in enaka vnašnja politika bo nadaljevana pod "demokratsko" večino, kakov je bila pod republikansko. Delovno ljudstvo se tega sedaj še ne zaveda. Čez pol leta, ali čes le ali dva pa bo morda to resnično le spoznalo. In nato storilo v Kongresnih volitvah isto kakor je leta 1946. Dokler bom v "prosperiteti" bo to šlo. Naša prosperiteta pa je umetna. Nekega dne bo studenec dajatev evropski in azijski reakciji usahnil in kaj potem?

Donora v Penni ni veliko mest. Živi od industrije in ima tudi topilino cinka. Je velika stvar in obratuje — oziroma je obratovala do 2. nov. s polno paro. Nato je prišla v dolino ob reki Monongahela velika megla in zrak je stal na mestu. Nobe ne sapite ni bilo. A dimnik cinkovne topilnice pa so bruhali svoj strupenj plin v tukšnem zraku neprestano. Devetnajst oseb je v tem strupenem ozračju umrlo — nad tisoč jih je bilo poslanlo v bolnišnice po vsem okraju. In državni ter okrajni organi so na to preiskovali, ka-

CONGRESSMAN DRIPP BY YOMEN

"OH... IT'S ONLY SOME CHAP FROM THE KLAN."

je bil vzrok temu umoru. "Miglia", so rekli, "fila je strašno gosta migla" in nobenega prepiha ni bilo skozi. Pa se je zrak zastrupil in tako je bila to božja krivda. — Kdor izmed naših rojakov je že kdaj delal v topilnicah svinka in cinka, ve, kaj to pomeni. Skoraj vsakdo oboli kdor dela v njih. Posebno pred leti, ko so bile se vse primitivno urejene, brez vsake brige za zdravstvo svojih delavcev. Pisec teh vrstic je imel veliko skušenj v njih. In tudi zbolel od zastrupljenja od svinčene pare. Bilo je to v državi Utah po krizi leta 1907.

Država Kansas, iz katere se v Proletarju samo še Anton Shular oglaša (ne pa več njegov brat John), se je v volitvah 2. novembra sicer izrekla za Deweyja, toda ob enem tudi za odpravo prohibicije. To je zelo harmoniziralo, kajti v New Yorku niso poznali "prohibicije" niti v dobi, ko je bila postavno uveljavljena. In ne v Chicagu, kjer je pomagala k bogastvu Al Caponiu in njegovim pajdašem. A v Kansasu pa so farmerji vztrajali v treznosti in ob enem si nabavljali zganje iz sosednega Misourija, ali od kjer že — vedno je bilo kaj "mazilca" na polici. Ali veste, da je imela država Kansas prohibicijo 68 let? In sedaj je konec.

Zidje v Nemčiji niso več v bankah, v uradih, v uredništvih, trgovinah itd. temveč še vedno v koncentracijskih kempih. En tak logar za Zide — imenuje se Zeilsheim — v ameriški okupacijski coni je ameriška vojaška oblast sklenila razpustiti in Zide razposlati v druga taborišča. Pa so se uprli. Smatralo, da jih Trumanova admanturacija na ljubo Angliji pregašen. Zato na nekaj niso hoteli ven in pričeli so s sedečo stavko. To bi se Hitler smejal, če bi vstal od mrtvih! In ako je še živ — pa se smeje kje na skrivaj. Kajti procesa, ki bi ga začeli proti njemu v Nurenbergu, se gotovo boji — namreč Kaiseka in za ameriški kapitali-

zem že izgubili. To je bilo koncem minulega tedna in Washingtonu uradno priznano — neuradno pa že prej. In sedaj vladni ljudje v Washingtonu pravijo, da bomo tudi ob vso severno Kitajsko. In morda ob vso, razen ako posljemo svojo armedo. V vojnem departementu menijo, da bi lahko kitajske komuniste porazili z našo mehanizirano armedo, ki naj bi stela takih 100.000 mož. "To je premalo," menijo drugi.

Kaj pa, ce se bi mi odločili za tako odprto intervencijo — kaj pa ce bi isto storili tudi Rusi?

Naša bojna mornarica je že na Kitajskem, a je brez moti, ker kaj ji pomaga ustvarjati obrežna mesta, ce pa je v notranjosti dežele brez veljave.

Dve velesili izgubili

Tako je najprej izgubila svojo dominacijo nad Kitajsko Veliko Britanija, potem Japonska in sedaj Zed. države.

Priporočam
Prvi Slovenski Hotel
V FLORIDI

Izborna kuhinja.

Balirčanje in druge igre.

Obrežje, kopanje v morju, zabava

vse sorte v izobilju.

ANDREW SPOLAR

Albion Hotel

Bradenton Beach — CORTEZ, FLORIDA

Vabilo na ples uniije klobučark

Chicago, III. — V soboto 13. novembra priredi zabavo unija klobučarskih delavcev — oziroma v tem slučaju štiri unije delavcev in delavcev, ki izdelujejo ženske klobuke.

V lokalju 52 to unije, v katerem je veliko Slovensk in je tudi največji, so se nase rojakinje jako uveljavile že pred leti in vsled unijski aktivnosti imajo tudi velik ugled.

Od časa do časa prirejajo za-

bave, kot je običaj vaepsovod.

To je sedaj prva po mnogih le-

tih. In tako vas te naše rojakinje

(tudi nekaj Slovencev — "blokarji" — je v tej uniji) va-

bijo, da prideite na njihovo ple-

sno zabavo, ki se bo vrnila kot

že omenjeno v soboto 13. no-

vembra v Mid-City Oddfellows

Temple, 1330 Jackson Blvd.

Vstopnina z dawkom vred je

75c. In postrežba bo izborna.

Orkester pa bo moral vsakemu

ugajati, kajti igral bo Siggy

Kay in njegovi gojadi. Ne pre-

zrite priti na to prireditv, v ka-

teri so Slovenci — večinoma žens-

ke, ker jih je največ zaposle-

nih v nji, in tudi moški, kolikor

jih dela v tej stroki, že toliko

storili dobrega zase in za unij-

sko gibanje v splošnem.

Torej na svidenje v soboto

13. novembra v omenjeni dvo-

rani.

(Konec s 1. strani.)

naši pomoci. Kajti njegove mi-

ssi so bile zmerom namernjene v

boj proti kitajskim komuni-

stom.

Civilna vojna je trajala ves

čas drugega svetovnega krvave-

ga konfliktu.

Zvezna vlada jo je že pod

Rooseveltom skušala ustaviti.

Pokojni FDR je posiljal k Ciang

Kaišeku in k komunistom svoje

zaupnike — in vsem je dal nalo-

go, naj se potrdijo ustaviti ci-

vilno vojno ter Kitajsko organi-

zirati na demokratični podlagi.

Toda Kitajska birokracija je

tako gnila in korumpirana, da

so bila vsa ameriška prizadeva-

nja zamaš.

Zvezna vlada jo je že pod

Trumanom ustavila.

AP poroča iz Frankfurta, da

je ameriška vlada tajno oboro-

žila tri francoske divizije, kar

stane ameriške davkoplačevalce

nad \$5.000.000. Vzrok je, ker je

v načrtu naše vrede zgraditi mi-

litarično silo na zapedu Euro-

pe "za vsak slučaj" proti Rusiji.

Posojilo Finski

Ameriška vladna Export-Im-

port banka je posodila Finski

deset milijonov dolarjev v avr-

ho, da si izboljša svojo papirni-

čko industrijo. To posojilo mora

Finska vrmiti do 1. januarja

1959. Obrestuje se po 3 1/4 %.

Francija oborožujemo

AP poroča iz Frankfurta, da

je vse primitivno

urejene, brez vsake brige za

zdravstvo svojih delavcev. Pisec

teh vrstic je imel veliko skušenj

v njih. In tudi zbolel od zastrupljenja od svinčene pare. Bilo je to v določeni vrednosti.

Francija oborožujemo

AP poroča iz Frankfurta, da

je vse primitivno

urejene, brez vsake brige za

Iz SANsovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Račun za september in oktober 1948

Bilanca dne 31. avgusta 1948	\$1,615.55
DGHODKI za upravni sklad SANs:	
St. podružnice in kraj:	
1. Detroit, Michigan	6.30
8. West Newton, Pennsylvania	15.50
10. Canton, Ohio	13.00
12. West Aliquippa, Pennsylvania	6.25
13. Springfield, Illinois	19.00
24. Virden, Illinois	5.44
27. Arcadia, Kansas	10.60
45. Sheboygan, Wisconsin	3.15
54. Chicago, Illinois	6.00
56. Milwaukee, Wisconsin	11.00
60. Chicago, Illinois	75.00
73. Herminie, Pennsylvania	26.70
106. Euclid, Ohio	32.50
110. Imperial, Pennsylvania	4.00
Centralni odbor podružnice SANs, društev in klubov:	
Chicago, Illinois	100.00
Društvo št. 88 SNPJ, Moon Run, Pa. (film)	25.00
Progressivne Slovenske krožek št. 13. W. Aliquippa, Pa.	30.00
Louis Dornik, Uniontown, Pa. (namesto vence pok. Vincentu Cainkarju)	
John Tokin, Pough, Montana	15.00
Prispevki za Ameriški slovenski kongres	4.00
Prispevki za kampanjski sklad Progressivne stranke	412.00
Za posamezne številke revije Tovariš	469.00
Za knjige	1.35
	43.45
	\$1,238.24
	\$2,951.79

IZDATKI

Najemnina urada (za sept. okt. in november)	\$ 300.00
Razsvetljava in čiščenje	4.00
Plaća tajnika	17.82
Plaća pomočnika	375.75
Telefon in telegrami	14.45
Poštnina	27.30
Ekspress	2.50
Izredna pomoč	14.00
Davek socialne zaščite	12.70
Dohodninski davek od plač	33.60
Seja ekskurzive SANs (9-24-48)	143.80
Zapisnika zborovanja glav. in širšega odbora SANs	29.00
Prispevki za Ameriški slovenski kongres	410.00
Subvencija za Ameriški slovenski kongres	100.00
Registracija za Ameriški slovenski kongres	15.00
Stroški v zvezi s 4. Amer. slovenskim kongresom	21.50
T & T bullettin	130.00
Venec za pokojnega Vincenta Cainkarja	20.00
Tiskovine	344.00
Uradne potrebiteljne	7.37
Naročnine	3.50
Revije in časniki	2.04
Vrnjeno podr. št. 73 SANs del prispevkov za pol. akcijo	25.00
	\$2,044.33
	\$885.89
	21.57
	\$97.46
	\$2,951.79

SKLAD OTROŠKE BOLNISNIKE

Bilanca 31. avgusta 1948	\$ 91,632.91
Prispevki v oktobru	30.00
	\$ 92,662.91
Obljubljena vsota (Pledges)	\$ 23,000.00
	\$124,662.91

SKLAD SVOBODNEGA Tiska

Prispevki v septembetu	\$ 11.85
Prispevki v oktobru	51.70
	\$ 63.55

MIRKO G. KUHEL, gl. tajnik.

Knjižna ocena: Stephen Pearce

V svoji nedavno izšli avto-biografiji (lasten življenjepis), ki nosi naslov "A Man Called White", opisuje Walter White svojo lastno zgodovino. Ker je bil pomožni tajnik in kasneje tajnik organizacije National Association for the Advancement of Colored People, neizogibno posega tudi v prizadevanja imenovane organizacije, da zagotovi koristi demokracije čedalje večjemu številu Američanov. Organizacija deluje že od leta 1918 in malo je ljudi, ki bi mogli podati ameriško zgodbo s te strani boljše kot jo podaja ta pisatelj. Objasnitev tega leži v naslovu knjige samem. Nati Mr. White je zamorskega plemena in je torej White (bel) je njegovo ime. Vendar se stvar ne konča s to besedno igro — Mr. White je v resnicu belopoltne vnanosti, ima modre oči, svetle lase in belo polt—klik temu nikdar ne skuša trditi da je bel, pač pa vedno naglaša, da je Crnc. Mnogi drugi zamorci, ki so mešanega izvora in na videz bili, se kaj dobro poslužijo tega ter se izdajajo za belopolitike.

Mr. White pravi, v začetku svoje knjige, da je čar v beli polti; a v črni polti pa je tragedija, zapuščenost in izločenje. Zekaj torej trdim, da sem Crnc, ko me k temu nihče ne ali" vprašuješ in potem razloži okoliščine, ki so ga dovedle do odločitve, da se ne bo nikdar skušal izdajati za belopolitnika.

Do te odločitve je prišel še kot deček v Atlanti, Georgia, ko so l. 1906 tamkaj izbruhnil izgredi proti Crncem. Om in njegov oči, ki je bil pismopoda, sta vozila skozi razgrajajoče množice ves dan, začetena pred nimi radi svoje na vidigadele politi. Ko pa sta prišla dnevi, je deček Walter siljal iz nočne teme besede: "Tukaj štivi tisti pismoša svetle polti — zažigmo

Vodilni cerkveni možja o antisemitizmu

nosi."

Tako je ta popularna filmska slika, katera osrednja točka je zvijajočo prikrita diskriminacija proti Američanom židovskega pripadnosti, pripomogla k temu, da je rimo-katoliška vera ozirala cerkev potrdila svoje stališče, da je proti te vrste diskriminacij in mržnji.

Kardinal ni edini ameriški cerkveni vodja, ki je odsodil te vrste mržnje. Na zborovanju Sveta cerkva v Amsterdamu zadnje poletje, je Angus Dun, škof protestantovske episkopalne škofije v Washingtonu, D. C. povedal delegatom naslednje:

"Mi se nismo zadostno borili proti prastari človeški slabosti, ki jo predstavlja antisemitizem. V preteklosti so cerkve pomagale prikazovati žide kot edine sovražnike Krista. To je doprišalo k antisemitizmu v posvetnem svetu. V mnogih deželah še vedno obstaja pretinja strupenega antisemitizma in v drugih deželah so židje izpostavljeni mnogih poniranjem in preziru."

"Posivamo vse cerkve, ki jih takuj zastopamo, da odsodijo antisemitizem, neglede iz česa ali odkod izhaja, ter ga proglašajo kot nespravnega s profesijsko veroizpovedjo" in prakso krščanske vere.

Škof Dun je govoril gornje besede na seji zborovanja, ki je obravnavala vprašanje "krščanskega naziranja napram Židom" in diskuziju je tvorila eno fazo široke razprave o "cerkvi in državnem neredu". Koncem razprave so delegati, ki so zastopali 147 protestantskih cerkva v 44 deželah, sprejeli rezolucijo, v kateri so odsodili antisemitizem v vseh njegovih oblikah ter so obenem apelirali na pripadnike svojih cerkv naj se bori proti temu zлу vsestransko.

Cerkveni vodje, ki tako govorijo, ne izražajo zgolj krščanskega naziranja v tem pogledu, pač pa tudi načelno naziranje dežele — na teh principih je bila dejela vzpostavljena, principi pa so imeli svoje korenine v krščanstvu in v prosvetnih političnih idejah. Tako izražanje pa je obenem tudi glas vesti vsega človeštva. Common Council.

Črnc — oprijelo prepričanja Mr. Whitea, da ni prav nič potrebno potegovati črete med belimi in črnimi Američani. "Samovraštvo, ta negativna sila, jih more ločiti," piše White na zadnjini strani svoje knjige in potem pristavlja: "da samo ljubezen do bližnjega, ki je pozitivna sila, jih more združiti v skupnih ciljih civilizacije, ki je pred nami."

Rekordna letina

Naš poljedelski department prav, da imajo letos ameriški farmarji rekordno letino — največjo v zgodovini in to posebno z ozirom na pridelek koruze, ki jo je bilo lani premalo, letos pa računajo, da jo bo vsaj 3,528,815 bušijev, kolikor je še nismo pridelali v vsej naši zgodovini.

Zita bomo imeli letos 1,284,995.000, tudi skoraj rekordni pridelek.

Poleg koruze in žita bomo imeli obilen pridelek soja fižola, peanutsov, južnoameriških orehov, lanu, ovsu, sorghuma (za krmno), fižola, citronskoga sadja, itd. K takoj obilni letini je predvsem pripomoglo povoljno vreme. Sicer je ponekod pridelek škodovala huda vročina v zadnjem delu avgusta, toda v splošnem je bilo vreme ugodno za dobro letino. Mehanizacija farm, boljša obdelava zemlje in prvovrstno seme je tudi pripomoglo k dobi letini. Izboljšani kmetijski stroji za obdelovanje zemlje omogočajo tudi nočno oranje in sejanje, tako da je treba delo hitro izvršiti. Mlatilni stroji pači očistiti zrno sproti in izboljšano seme daje mnogo več pridelka na aker zemlje.

Vsemilnkor je L. 1938 se je pridelalo na 94,500,000 akririh zemlje 2,549,000,000 bušijev koruze — letos je bilo 86,660,000 akrir 3,528,815,000 bušijev pridelek, kar je pripomoglo rabi križanega semena. L. 1938 se je rabilo komaj 15% križanega semena koruze, danes pa že 75 odstotkov. Dobra letina v tej deli pomeni, da bo mogla Amerika nuditi pomoč v brani tudi drugim potrebnim deželam, oziroma bo lahko doprinesla k

Naseljeniška vprašanja in odgovori

Vprašanje: Pred desetimi leti sem prišel v Ameriko kot pomorščak, sem zbolel in ko sem ozdravil ostal v tej deželi. Pred dvema letoma sem skušal spremeni svoj status in postati stalni naseljenec, toda mi je bilo to odsvetovano kot nemogoče, ker je kvota moje rodne dežele vnaprej izčrpana in pa ker nimam nobenih ožjih sorodnikov v tej deželi. Mi li morete svetovati kaj naj ukrejem, da lahko ostarem takoj — ali bom morda moral zapustiti Zed. državo.

Odgovor: Ker ste v tej deželi že več kot sedem let, varn bo nedvomno mogoče preurediti vaš status tako, da lahko ostane v tej deželi. Zvezni Kongres je nedavno sprejel zakon, ki določa, da tujerodec, ki živi v Ameriki vsaj sedem let, lahko postane trajen ali stalni naseljenec, razen seveda, ako je podvržen deportaciji kot zločinec, anarchist, ali radi kake druge resne kršitve. Svetujem vam to, da stopite v zvezo z najbližjim naseljeniškim in naturalizacijskim uradom ter vložite potrebne prošnje za ureditev vašega statusa bivanja v tej deželi.

Vprašanje: Sem ameriška državljanica. Ko sem bila na obisku v Evropi v marcu letos, sem se poročila. Mislim sem, da lahko priveden svojega moža v Ameriko brez ozira na kvotne predpise. Sedaj pa mi je povedano, da mora moj mož priti v Zed. državo pod kvoto svoje rodne dežele, in ker je ta kvota majhna, bo znabril moral čakati v sredini leta, da bodo pripravili kvotno mesto.

Odgovor: Ker ste se poročila po januarju 1948, je vaš mož upravičen zgolj do statusa prednosti v kvoti in bo moral čakati, da pride na vrsto. Zakon sprejet v kongresu letos določa, da smejo priti v to dejelo izven kvote le oni možje ameriških državljan, ki so se poročili pred 1. januarjem 1948. Pred tem so bili tujerodni možje ameriških državljan upravičeni priti sem izven kvote le, ako so bili poročeni pred 1. 1932. — Common Council.

Socialisti in komunisti na Poljskem se združili

V Poljski republiki sta se nedavno združili socialistična in delavska (komunistična) stranka v enotno organizacijo. Doslej sta bili samostojni, toda v vladu in v parlamentu sta skupno delovali.

svetovni zalogi tolkanj potrebnih žitnih pridelekov. Izvazali bomo mnogo pšenice, kakih 450,000,000 bušijev. Tako pravilni poljedelski urad, ki pripomni, da je izvoz oziroma količina izvoza odvisna od tega koliko bodo letos deželi v Evropi in drugih živil iz Amerike. — Common Council.

SLOVENE RECORDS

10-inch records 78c COD, plus postage

C-1201 Be happy, polka

C-1214 Bye-bye-baby, polka

C-1220 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka

C-1226 Too fat polka; Jolly polka F. Yankovic and his orchestra

C-1229 Alpine waltz Lampighter's waltz

C-1231 Village tavern polka

C-1232 Lumberjack — polka

C-1235 Marinica polka

C-1236 New Orleans polka E. Zeigler and his Polkafesters

T-103 Silk Umbrella polka Linden Tree — waltz

T-104 Tivoli Park Polka Village Square Polka

T-114 Red Wine — Polka Eddie Rabbitt's waltz

E. Kruse Quartet Quartet

E-574 No Marriages, Polka Chico (Chita) Polka

E-575 Chrysanthemum Waltz Mai Nester, Polka

J. Puglisi and His Tex. Band Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in US, by the best Slovene artists, to:

PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago, Ill.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 96th Street
Tel. CRawford 2-2212
OFFICE HOURS:
1:30 P.M. to 4:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:00 P.M. to 8:00 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2212 36th Streetway Ave.
Tel. CRawford 7-8849
No answer — Call
Austin 2-9799

IT MUST BE UNAMERICAN

Just Things

By Clarence Zaitz

How to Get the Full Benefits Out of a War

It's Not So Bad If You Follow the Simple Rules

NEW YORK—(FP)—One of the nation's leading market services has issued a special confidential report to its subscribers advising them what stocks to buy "in case of a sudden war."

The report, prepared by Spear & Staff, Babson Park, Mass., is being sold for \$2 to investors who respond to a "special rush release" warning of the immediacy of "a war with Russia over Berlin or some other spot." Throw in for the two bucks is another special report listing 24 stocks due for a "sizzling, big profit rally" if a "peace" should be patched up.

Spear & Staff outlines four steps in its 10-page report, headed "What To Do With Your Money And What Stocks To Buy In Case Of A Sudden War In The First 10 Days, In The Second 10 Days."

Play It Smart

Step 1, says the report, is to "sell stocks . . . heavily on the first definite news of war by radio or newspaper." In the event of a sudden war, it explains, "we believe that the bulk of people would be scared both of the war itself and the uncertainties of the war and stocks of all categories should be sold."

Step 2, it advises, is to hold on to your cash for about 10 days and then use about one-third of your investable fund to buy into the following groups: Aircraft, airlines, distilling, mining (non-ferrous), motion pictures, shipbuilding, sugars and transit (bus.). In another section of the report Spear & Staff names specific stocks.

For step 3, the report suggests waiting until the picture for a tax program comes out and then buying one-third more in the most tax-sheltered groups. "While we believe this next war is going to be a toughly regimented war," the report says, "we do believe it will be fought within the framework of the capitalist system. Because of this, we believe the tax structure will be quite similar to the tax structure in the second war except (a) it will be more severe and (b) the base years will be different."

Preseren Concert

Sunday, Nov. 14

Singing Society Preseren's annual concert will be given at the SNPJ hall, 27th and Lawndale, at 3 p. m. Sunday, November 14.

After the concert there will be dancing to the orchestra of Joe Kovic and Frank Debevc.

Recess in Frisco

Progressive San Francisco has outdoor schools for many of its school children to use as toilets, and these are so limited that they must spend recess standing in line waiting for their turn. Papers bring this out to boost votes for a new municipal bond issue. There's a nice civic center and a famous skyline.

THE MARCH OF LABOR

Gold

is the fool's curtain, which

hides all his defects from the

world.—Feltham.

PROLETAREC

SELECTED SHORTS

AH! PEACE

NEW YORK—(FP)—Your housing problem is over—if you can afford to pay \$100 to \$125-a-month rent for an apartment.

An 11-city survey by the Wall Street Journal Oct. 21 revealed that new apartments in the upper bracket rentals are begging for tenants in many communities.

"The demand for old apartments with rentals fixed at prewar levels is still great, and they can be rented unseen," one Los Angeles apartment house manager told the Journal, "but on units offered at postwar, uncontrolled rent levels people say they'll look around a little more. They won't pay an exorbitant \$125 a month for a 1-bedroom apartment, unfurnished; but if it's offered at \$90, they'll bargain and settle for \$80 and \$85."

A checkup in Los Angeles three months ago showed that about 5½% of all newly constructed apartments were vacant. Landlords agree the vacancy figure is probably greater today. In Oakland, Calif., the apartment house association and real estate board find 15 to 20% vacancies in apartments renting for \$125 and up.

A Cleveland builder admitted that quite a number of apartments in his city remained vacant because the average citizen can't afford high rentals. "Too much attention is being paid to high cost suites and not enough to low cost apartments for the average family's pocketbook," one businessman charged. He said that of 650 applications for housing from his employees, only three or four could afford to pay more than \$60 a month.

"A comparison of uncontrolled rentals on the new construction with the ceilings still in effect on most old housing may partly explain why tenants resistance is growing," the Journal admitted. It pointed out that in Cleveland, for example, one 5-year-old building almost exactly the same but new, except (a) it will be more severe and (b) the base years will be different.

Further illuminating the value of rent control, the Journal reported discrepancies of from 30% (Los Angeles) to 60% (San Francisco) to as high as 200% (New York) between frozen and non-controlled rents.

Mother Was Wise
A young man at college sent his laundry home, and when his mother opened it she nearly wept—his handkerchiefs were all tinged with lipstick.

"Oh, mother, be sensible," her daughter commiserated; "you couldn't expect him to go forever without having a girl."

"I know," fretted the mother; "but look, there's a different color on every handkerchief."

Early Morning Chitchat
"Have a good memory for faces, dear?"

"I have."

"Splendid—I've just dropped your shaving mirror."

WHAT'S A NICKEL?

The kid had earned a nickel for running an errand. He promptly took it to the candy store, and laid it on the counter.

"I want an ice cream cone."

"Ice cream cones are eight cents."

"Then give me some chewing gum."

"Gum is six cents."

The kid walked out. The storekeeper hollered after him: "Hey, you left your nickel."

The kid turned back to say: "Aw keep it, you can't buy nothing with it anyway."

Armistice Day Parade

Armistice Day 1948—30th anniversary of the end of World War I—will be commemorated Thursday Nov. 11 by the American Legion with its annual ceremony at State and Madison sts., and smaller services throughout the city.

The Loop program will run for 40 minutes, beginning at 10:30 a. m. At 11 a. m. the participants and audience will face east for one minute's silence in memory of the dead of both World Wars.

Planes will scatter memorial flowers supplied by Chicago florists for National Flower Week over the Loop during the ceremony.

CAPITALISM NEEDS WAR ECONOMY TO STAVE OFF LOOMING DEPRESSION

Illinois Issues Special

License Plates for Amputees

SPRINGFIELD, Ill.—A distinctive new design for the 1949 special automobile license plates for disabled veterans has been announced by Edward J. Barrett, Secretary of State. The new plates will be canary yellow with dark blue numerals—the reverse of the color scheme of the regular 1949 automobile license plates which have a dark blue background and yellow figures.

The disabled veteran plates are further distinguished by the designation "Disabled Veteran" in red letters at the top of the plate and by a red "V" prefix to the numerals.

The "V", Secretary Barrett explained, denotes both "victory" and "veteran".

The story behind the special plate for amputee and paraplegic veterans goes back to early this year when the motoring experience of two amputees was brought to the attention of Secretary Barrett.

The two handicapped veterans experienced motor trouble and sat at the edge of the highway for more than two hours before they were able to attract assistance from passing motorists.

"Every seven or eight years since 1876 the Government of the United States, through presidentially appointed commissions, has been making inquiries into the causes of industrial conflict and strife," said Clinton S. Golden at a meeting of the National Planning Association in 1946. Plans for a study of industrial peace were discussed.

"In my opinion, the time has come when instead of looking into the causes of conflict that we know and hear so much about, we ought to try to discover how much peace there is and what makes peace."

STILL RAKING IT IN

NEW YORK—Those super-duper "public relations" experts and cost accountants, who keep claiming

that gigantic profits are just a mirage, are praying union men and women don't read the financial columns of the papers this month.

Despite the cries of "higher labor costs" and "higher steel prices," most of the giant corporations are raking in even more money than last year—when profits reached an all time high.

THE DIRTY CROOKS!

When the International Association of Police Chiefs met in New York, some crook lifted 24 badges

from the uniforms they were wearing, and purloined other police property including the lens from a police camera . . . Another crook

entered a store and stole the burglar alarm. As the old judge said,

the trouble with these crooks is that they haven't enough respect for the law.

MAKE IT LEGAL

If you want to kick at the boss, don't do it yourself; get some of your fellow workers to kick with you. Make it a "concerted activity". That makes it legal, says the Supreme Court. Individual kicks lack the protection of the law and are put in at your own risk.

WE SHOULD BE ASHAMED

It is now widely, if regrettably, believed that this is two worlds and that the survival of the democratic half depends largely on the strength, present and future, of the United States.

IN view of this unfortunate situation, a recent report that this country has more illiterates than Russia, which has a larger population, is disturbing.

The Conservatives have accepted nationalization of steel as a prime issue on which they hope to return to power. Should they succeed, George VI would probably announce a bill to restore private ownership of steel with the same impersonal detachment he lends to the contrary "advice" of his socialist ministers now.

CONSTANT ADAPTATION to changing times has kept the British monarchy alive. In addition to presiding over a non-violent revolution at home, George VI is presiding, as Churchill said HE never would, over the liquidation of the British empire.

His Majesty's socialist ministers are no more interested in abandoning British influence throughout the world than the Tories, but they are exercising that influence in different ways.

So, at the recent conference of dominion prime ministers, what used to be the "British Commonwealth of Nations" became just the "Commonwealth of Nations."

The Tories are now anxiously demanding to know whether

this means a change in the king's title as well. Surely it must.

The title, "By the grace of God, King of Great Britain and Ire-

land and of the British Dominions Beyond the Seas, Defender of the Faith, Emperor of India," no longer fits when Ireland re-

nounces the monarchy, when there are no more British Dominions and when India has ceased to be an imperial fief.

IT MUST BE presumed that George VI will take his mod-

ernized title in stride just as he did the Labor government's de-

cision to nationalize steel.

Some Americans who can view the changing face of the old empire with academic calm may not feel the same about a publicly-owned steel industry. They will ask: "Why should we, a nation committed to the principle of private enterprise, finance the recovery of a nation which is curtailing the area of private ownership?"

The answer is that while we have a stake in the economic rehabilitation of Britain and Western Europe, that does not give us the right to dictate political decisions on the structure and form of any nation's economy. The answer also is that inter-

ference in such decisions would be the surest way to handicap the economic recovery we seek. We want the recovery of FREE

peoples, not of meek dependencies.

It may well be that the Labor government felt compelled

to push its steel program if only to prove to the British people

that it was not an American puppet. Should the British people

get the opposite impression—as they would if America directly

interfered with such decisions as the nationalization of steel—

that might destroy the very foundation of voluntary co-operation

on which the recovery of the Western world must be built.

Both films are shown in a new type of sound projector which is set in operation by the visitor.

Skipping Around

By Skippy

We want peace! We have peace! We are trying to preserve peace. Yet at the same time that we have faith in these terms, war plants are starting up and draft notices are being sent out—just like the wartime conditions.

Newspaper headlines and radio commentators no longer comment on peace. Peace is not the theme—peace doesn't attract reader-listener interest any longer. Instead, everyone is harping on the war theme. "You'd better watch out, the Russians will get you. You'd better be careful going to bed, there may be a communist under it. You'd better be wary it won't be long now. They'll strike any day now." Those terms are being thrown around in an effort to scare the American public just like you would use certain methods to instill into small children the fear of the 'boogey man.'

We, the general public don't stand a chance against the terrific barrage of threats and fears. Everyone thinks war is inevitable—they have even given up hope for peace—they are thinking in terms of war. No one thinks that peace is inevitable—but rather that war is inevitable. With everyone yelling like that all over the country how can a country remain at peace?

If people would only reason things out instead of listening to war propaganda. Imagine, if you can, that every home in five of our large states had been wiped out. Imagine our population being reduced by 15,000,000 as a result of one catastrophe. Then try to imagine a country in such shape, being eager for a war. Sounds ridiculous, doesn't it?

Russia lost just that many people in the last war—15,000,000. Besides that 6,000,000 homes were destroyed. Now we are led to believe that she is looking for war. That war is foremost on the minds of the Russian people. It may be on their minds, yes, as a horrible reminder of the past war—not as plans for a future war.

We don't stand a chance against the terrific barrage of war rumors and hysteria. We're too insignificant when big corporations of the United States can make as much as they did in the last war—\$6,630 profit per corpse. Why should they worry over a mere war—it is hell for those that fight it, but a profitable business for those that run it.

Warning on Mailing Of Overseas Xmas Parcels

The Post Office Department announced that Christmas parcels to members of the armed forces and civilian personnel receiving mail through overseas APOs and FPOs should be mailed before November 15, 1948; and that parcels to Japan, Korea, and Islands in the Pacific should be mailed as early as possible before November 15 to insure delivery before Christmas.

There are indications that many persons are contemplating mailing Christmas parcels at a later date via Air Parcel Post, with the idea of securing prompt delivery. In this connection the Army and Navy Departments have advised that present air lift capacities are being taxed to the utmost, and that any appreciable increase in mailing of Air Parcel Post to service personnel overseas would result in such matter being transported by surface means with a much later date of delivery than intended by the mailer.

"Operation Crossroads", an official film prepared by the U. S. Navy on the atom bomb tests at Bikini, can now be seen in the Naval Aviation Training exhibit at the Museum of Science and Industry.

Another film, "Fury in the Pacific", to be seen in the same exhibit is a release of the Office of War Information and shows the Peleliu operation as an example of the co-ordination of land, air and sea forces in amphibious warfare in the Southwest Pacific.

Both films are shown in a new type of sound projector which is set in operation by the visitor.